

Тема: Літературний ярмарок за творами Степана Руданського

Мета : вдосконалювати навички виразного читання співомовок;
вчити визначати головну думку, аналізувати їх;
розвивати мовлення учнів;
зіставляти описане із сьогоднішнім реальним життям;
виховувати інтерес до читання; любов до художнього слова.

Тип уроку: урок позакласного читання.

Обладнання: збірка творів С. Руданського, мультимедійне обладнання .

Епіграф

І весь світ обдивись,
І усе розпізнай,
І що доброго є,
Ти у себе впивай.
С. Руданський

Хід уроку

I Організаційний момент.

Слово вчителя

- 1) Яким, має бути наш урок?
(цікавим, навчальним, веселим)
- 2) А ви якими на уроці повинні бути? (уважними, активними, наполегливими).

Якщо ви будете такими, то ми разом створимо цікавий, творчий урок - і він принесе радість спілкування.

Чого ми навчаємось на уроках літератури.?

У – вчимося самостійно вирішувати проблеми;

Р – розвиваємо мову, роздумуємо

О – обговорюємо, відкриваєм таємниці слова

К – коректуємо

А у нас він сьогодні незвичайний, ми перегорнемо ще одну сторінку творчості Степана Руданського, сповнену народного жарту, гумору, щирого сміху, прочитаємо незрівнянні співомовки та поділимося враженнями від прочитаного

Давайте поміркуємо над словами епіграфа.
Я запрошую вас на літературний ярмарок за творами (співомовками)
С. Руданського.

А бували ви на ярмарку? Ярмарок відбувався в кінці літа, осінню, коли господарі уже збирають свій урожай, а ми проводимо в кінці навчального року, щоб зробити підсумок: чого навчилися в 6 класі, які знання, здібності маєте і щоб показати свою майстерність.

Саме на ярмарку люди могли продати результат своєї праці, саме на ньому можна похизуватися своєю майстерністю, саме тут люди вчилися спілкуватися. І досі «ярмарок» асоціюється з дотепами, цікавими бувальщинами. На ярмарку справжні майстри дуже дбали про якість свого товару, який пропонували покупцям. Адже від попиту залежав їх заробіток. На ярмарку не тільки продавали - купували, а й переймали кращий досвід: зразки одягу, вчилися нових пісень, дивилися виступи циган, відпочити можна було, повеселитися, зустрітися з друзями, обмінятися думками.

Але досить мріяти. Усі на ярмарок. Спішіть.

Учень

Господарі й гості, глядіть, не минайте!
На ярмарок прошу, гуртом поодинці!
Чекають на вас чудові гостинці!
На ярмарку нашим веселім, багатім
Є чим дивуватись і є що придбати.
Тут щедрі дарунки із саду, й городу,
Тут пісня і жарти усім в нагороду.

Учень

Тут речі умільців ні з чим незрівнянні,
Барвисті стрічки, рушники вишивані.
Полив'яний посуд - тарелі, горнятка,
Сопілки - хлоп'яткам, намисто - дівчаткам.
Мерщій-бо на ярмарок всі поспішайте,
Купуйте, милуйтеся, танцюйте і грайте!

Учень Погуляємо по ярмарку, подивимось, чим торгують люди.

Виступ продавців овочів:

Купуйте, купуйте усю бараболю,
Варіте і смажте із сіллю й без солі,

Сто страв господиня з картоплі зготує,
Картопля, як хліб - вона всіх нагодує.

Подавець часнику

Хто гострого хоче - часник хай придбає,
Він всякі мікроби вогнем випікає!

Продавець цибулі

Цибуля погляньте яка уродила- велика, ріпчаста - ну справжнєє диво.
Цибулю на зиму собі запасайте, Тушкуйте, варіть і сирою вживайте!

Сценка «Покупці»

Продавець посуду, меду

Підходьте сюди, дорогі господині,
Та й виберіть
посуд всій вашій родині.
Макітру купіть,
щоб маку натерти,
Гладущик, щоб
пити смачне молоко
Горщечки, щоб
квіти гарні посадити
Великий горщик,
щоб куті наварити.

Продавець хусток

Дівчата, дівчата, яка гарна хустка!
Дівчата, беріть хустини –
На ній і грона, і пелюстки,
У небі райдуга на ній.
Мов берегиня вроди хустка
Здавен у нашій стороні.
То нареченим , то на щастя,
То на добро і матерям
Вічний дарунок – хустина квітчаста.

Продавець вишивок

Дивуйтесь і купуйте, і не баріться
Краса то яка, підійдіть, подивіться!
Яка то робота, які то узори.
У цих вишиванках пісні і лапи неозорі.
Птахів щебетання, весняні світання,
Квітковий розмай і калини зітхання.
Ось ця вишиванка пасує дівчатам,

А ці сорочки до лица вам, хлоп'ята.
Для вас готували прекрасні майстрині
Ось ці пояси: і червоні і сині.

С. Руданський «Пісня»
Звучить музика «Як ішли літа наші на ярмарок»

1-й читач. Ми просимо усіх:
Шануйте український сміх.
На сцені, в книжці, і в газеті,
І на весіллі й на банкеті,
Хай бачить всі,
Що ми – усміхнений народ.

2-й читач І вдруге просимо усіх:
Підтримуйте український сміх
І у Одесі, і в Полтаві,
І у Тюмені, і в Оттаві,
Бо кому він, крім нас потрібен,
Цей сміх прекрасний, злото – срібен,
Сміх запорожців і стрільців,
І сміх уславлених співців
Від Котляревського і Руданського,
До Чорногуза і Добрянського,
Від Вишні й ЕКА – Козака
До Глазового й Бенюка.
Живи ж, Весела Україно!
Твій сміх – твоє від Бога віно.

На нашому ярмарку є майстри досвідчені, які будуть придивлятися до вашої майстерності й переймуть кращий досвід.
Пропоную і я вам як справжнім ярмарковим прочитати співомовки С.Руданського. А я «заплачу» високим балом за найоригінальніше прочитання співомовок.

Конкурс на краще читання співомовок С.Руданського

I. Організація роботи

а) обирається журі в складі трьох вчителів.

б) вимоги до учасників конкурсу:

- бездоганне знання тексту співомовок;

- виразність та артистизм читання;(прикріплено на дошці)

в) на кожній парті лежить аркуш паперу. На ньому учні записуватимуть назви прослуханих співомовок та їх ідейне спрямування

1. Кого висміяв Руданський у творі?
2. Проти кого спрямована сатира автора?
3. Чим сучасний твір сьогодні?

« По чому дурні»
«Добре торгувалось»

Сценка « Два куми»

- Ой, це ви , куме?
- Я.
- А куди це крам тягнете?
- На веселий ярмарок.
- І я туди. А що в мішку?
- Бублики.
- Ой куме, тут повно людей
- А людей! Мов мурашок в цукрі.
- Лише циганів бракує, щоб у дурні пошили.

О шановне панство! Вас вітає шатро циганське. Ми з-під Чорткова. Нам не треба ні бульби, ні шмаття. Можемо щось взяти і нікому не сказати.

Співомовки

«Циган з хроном»
«Циганський кінь»
«Спасибі»
«По воді піду»

А які тільки пригоди не бувають на ярмарку?

Сценка

- Куме, що купив?
- Козу.
- Скільки дав?
- Сім кіп.
- Де ж вона?
- Продав
- За скільки?
- За п'ять кіп
- Нащо так багато втратився?
- Дарма, аби свіжа копійка.

Співомовки

«Гусак»
«Становий»

«Розумний панич»
«Не мої ноги»
«Хитра сорока»

(Звучить мелодія пісні «Повій, вітре, на Україну»)

Учень Послухаємо гарну мелодію пісні про нещасливе кохання і любов до України.

Учень

- Хто автор цієї пісні?

Учень

- Це знаний чоловік.

Вінка Руданський, професійний лікар, доктор медицини, перекладач, український поет.

Учень

Ідемо, послухаємо.

Пісня « Повій, вітре, на Україну»

Степане... яка історія цієї пісні?

Це драма мого юного серця...

Співомовки

«Жалібний дяк»

«Треба всюди приятеля мати»

«Піп з кропилом»

«Крива баба»

Сценка «Солоха і Явдоха»

Вірш «До України»

Слово вчителя

До 180-річчя С.Руданського в січні 2014 року відкрили пам'ятник в Калинівці Вінницької області.

На постаменті слова:

І потече ізнову медом

І молоком свята земля

І все мине, що гірко було.

Настануть дивнії роки.

(пророчі слова автора віри у щасливе життя України)

На пам'ятнику немає дати смерті , адже він писав:

«І я знов живий світ оглядую!» (і ще раз вернемося до епіграфа уроку)

- Чи потрібна поезія Степана Руданського сьогодні?

Відповіді учнів.

Слово вчителя. У цих поетичних мініатюрах розкрито народну мудрість, найголовніші ознаки українського менталітету. Поет сьогодні вчить українців бути українцями, ненавидіти будь-яке ярмо, прагнути волі, мати почуття національної гідності.

Вірш «Христос Воскрес!»

Підсумок

Закінчився літературний ярмарок. Можливо, на ньому не було ярмаркових ознак, проте, я думаю, що ми багато придбали, підвищили рівень навичок виразного читання, показали свою творчість.

Конспект уроку
з української літератури

***«Літературний ярмарок
за творами
Степана Руданського»***

Проведено вчителем української мови і літератури
Росохацької ЗОШ І-ІІІ ступенів
Грицак Г.Є.

2016

